

จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์

CHULALONGKORN BUSINESS REVIEW

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี

ปีที่ 27 ฉบับที่ 104 เมษายน - มิถุนายน 2548

การศึกษาประเด็นที่สำนักงานคณะกรรมการ ก.ล.ต. สั่งให้แก้ไขงบการเงิน หรือจัดให้มีผู้สอบบัญชีตรวจสอบเป็นกรณีพิเศษของบริษัทจดทะเบียนในช่วงปี 2546 - 2548

ดร.วรศักดิ์ ทummานนท์

ต้นทุนสาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่มีผลต่อเศรษฐกิจไทย

ผศ.ดร.สุจิตรา ตุลยาเดชานนท์

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านองค์กรและความสำเร็จของการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชี

ผศ.ดร.ประจิด ทาวัต

ผศ.ศรัณย์ ชูเกียรติ

การปรับตัวของนักบัญชีภายใต้การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีวิชาชีพ

สุวรรณ หวังเจริญเดช

ผู้ตรวจสอบภายในควรมีบทบาทอย่างไรกับการทุจริตในองค์กร

ศิลปพร ศรีจันทเพชร

จากกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินสู่สถาบันประกันเงินฝากกับการเปลี่ยนแปลงการฝากเงินและการบริหารงานของสถาบันการเงิน

ผศ.พิชัย ตั้งภิญโญพิมุคณ

การปรับตัวของนักบัญชีภายใต้การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีวิชาชีพ

สุวรรณ หวังเจริญเดช*

บทคัดย่อ

สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ได้กำหนดค่านิยมของคำว่า "เทคโนโลยีวิชาชีพ" ไว้โดยให้หมายถึง ศาสตร์หรือวิชาชีพอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี เพื่อพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้ตลอดจนทักษะในวิชาชีพดังกล่าว ซึ่งได้แก่ การบริหารและการจัดการ การเงินและบัญชี การตลาด และเทคโนโลยีสารสนเทศให้แก่บัญชี เพื่อนักบัญชีจะได้เป็นผู้ที่มีความรอบรู้และสามารถนำความรู้ต่าง ๆ เหล่านั้นมาเชื่อมโยงผสมผสานให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพบัญชีต่อไป ทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะให้นักบัญชีขององค์กรเป็นนักบัญชียุคใหม่ ที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการองค์กรและการกำหนดเป้าหมายและทิศทาง ตลอดจนกลยุทธ์ที่สำคัญๆ ในการก้าวขึ้นไปสู่การเป็นผู้บริหารระดับสูงขององค์กรต่อไปได้

บทนำ

ในสถานการณ์ที่นวัตกรรมทางการเงิน การบริหาร การปฏิบัติงาน การตรวจสอบ เทคโนโลยีสารสนเทศและความรู้ต่างๆ ได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน การปรับตัวขององค์กรและพนักงานในระดับต่างๆ จำเป็นต้องให้ความสนใจกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยไม่ยึดติดกับกรอบความคิดหรือวิธีการทำงานแบบเดิม ๆ โดยเฉพาะฝ่ายบริหารต้องพร้อมที่จะก้าวไปในมิติใหม่ที่มีการค้นคว้าและทำความเข้าใจกับบุคคลากรในองค์กรเป็นอย่างดี เพื่อการดำเนินงานให้สำเร็จตามเป้าหมายอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ ประเด็นที่มีความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาบุคคลากรขององค์กรควรประกอบด้วยดังนี้

1. ควรเปิดใจกว้างเพื่อยอมรับกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น
2. การปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงและก้าวไปข้างหน้าอย่างรวดเร็วและมั่นใจ
3. ต้องรู้จักที่จะทำให้องค์กรมีความเรียบง่ายในทางราบและมีความยืดหยุ่นในการปรับตัวสูง
4. ไม่ยึดติดกับความคุ้นเคยที่ปฏิบัติมานานจนไม่กล้าที่จะมีการเปลี่ยนแปลง ทั้ง ๆ ที่สิ่งแวดล้อมรอบข้างได้เปลี่ยนแปลงไปมากมายแล้ว
5. มีการพัฒนาความคิดและมีความมุ่งมั่นอย่างถูกต้องในการก้าวไปสู่การปฏิบัติ การปรับองค์กรและปรับวิธีการทำงานใหม่ๆ โดยต้องกระทำการอย่างรวดเร็วและทันการณ์ จึงจะเกิดประโยชน์
6. องค์กรและ/หรือตัวเราเท่านั้น ที่จะเป็นผู้ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางสร้างสรรค์ของการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล
7. การยอมรับการเปลี่ยนแปลงแทนการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงใด ๆ จะนำองค์กรและตัวเราไปสู่วิธีคิดและการทำงานแบบใหม่ที่จะนำสิ่งดี ๆ มาสู่องค์กรและผู้ปฏิบัติงานอย่างมั่นใจ

* อาจารย์ประจำสาขาการบัญชี คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผลกระทบที่มีต่อวิชาชีพบัญชี

จุดประสงค์ของการบัญชี คือ การนำเสนอข้อมูลที่สะท้อนสถานะที่แท้จริงขององค์กรอันเกิดจากการกระทำธุรกรรมทางธุรกิจ และเป็นการนำเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารองค์กร ซึ่งในการประกอบวิชาชีพบัญชี นักบัญชีจะได้รับผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกของวิชาชีพจากปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1. ปัจจัยภายในวิชาชีพบัญชี ในระยะหลังได้มีการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชีไทยอย่างมาก เพื่อต้องการที่จะพัฒนาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ในขณะที่มาตรฐานการบัญชีบางฉบับยังมีปัญหาในทางปฏิบัติ ซึ่งทำให้นักบัญชีต้องตระหนักถึงประเด็นปัญหาบางประการจึงทำให้มีผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชี ดังนี้
  - 1.1 เกิดธุรกรรมใหม่ๆ ในทางธุรกิจและนวัตกรรมทางการเงิน ซึ่งนักบัญชีจะต้องสะท้อนธุรกรรมทางธุรกิจเหล่านั้นออกมาในรูปรายงานการเงิน
  - 1.2 มาตรฐานการบัญชีของไทยมีแนวโน้มที่จะผสมผสานความรู้และทักษะในศาสตร์และแขนงวิชาชีพอื่นๆ เช่น ความรู้ในด้านการเงิน ด้านเศรษฐศาสตร์ และด้านการประเมินราคาของสินทรัพย์ ทำให้ดูเหมือนว่ามาตรฐานการบัญชีมีเทคนิคร่วมสมัยและเป็นสากลมากขึ้น จึงทำให้นักบัญชีต้องศึกษาและเรียนรู้ในการเพิ่มศักยภาพการเป็นนักบัญชีที่มีประสิทธิภาพต่อไป
  - 1.3 แนวคิดทางการบัญชีได้เปลี่ยนไปจาก Income Statement Approach ไปเป็น Balance Sheet Approach กล่าวคือ งบดุลจะสะท้อนผลการบริหารงาน และความรับผิดชอบของฝ่ายบริหารในการบริหารทรัพยากรขององค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งรายการต่างๆ ที่ปรากฏในงบดุลจะต้องสอดคล้องกับค่านิยมของ สินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้นตามที่ได้ระบุไว้ในแม่บทการบัญชี ส่วนรายการใดไม่เข้าข่ายค่านิยมของ สินทรัพย์ หรือหนี้สิน แต่เข้าข่ายนิยามของรายได้และค่าใช้จ่าย ก็ต้องรับรู้เป็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุน แต่ไม่ใช่ทุกกรณีเสมอไปว่าค่าใช้จ่ายจะต้องสัมพันธ์กับรายได้
2. ปัจจัยภายนอกวิชาชีพบัญชี สืบเนื่องจากการดำเนินธุรกิจในปัจจุบันมีความสลับซับซ้อนและอยู่ภายใต้สภาวะการแข่งขันที่รุนแรง องค์กรที่จะอยู่รอดได้ต้องสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ให้ความสำคัญกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ และการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผู้ถือหุ้นขององค์กร ดังนั้น จึงทำให้เกิดแนวคิดในการบริหารงานที่เปลี่ยนไป และผู้บริหารองค์กรเองก็มีความคาดหวังให้นักบัญชีขยายบทบาทของตนจาก Transaction Focused ไปสู่ Consultative คือเป็นผู้ที่มีบทบาทในการให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้บริหารได้นั่นเอง

การปรับตัวของนักบัญชี

จากปัจจัยที่มีผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชีดังกล่าวข้างต้น ทำให้สะท้อนเห็นว่านักบัญชียุคใหม่ต้องปรับตัวและพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ดังนี้

1. นักบัญชีต้องเป็นผู้ที่ตื่นตัวและแสวงหาความรู้ในศาสตร์หรือวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีให้มากขึ้น ซึ่งถือเป็นคุณสมบัติของนักบัญชีที่แท้จริง ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากข้อมูลบัญชีเป็นข้อมูลที่ไม่หยุดนิ่งในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่ตายตัว เพราะว่าธุรกรรมทางธุรกิจมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ในขณะที่ความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลก็เปลี่ยนไปเช่นกัน ดังนั้นจึงต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ โปร่งใส สามารถสะท้อนภาพที่แท้จริงขององค์กรได้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสภาพแวดล้อมในขณะนั้นอย่างแท้จริงไม่บิดเบือน
2. นักบัญชีต้องเป็นผู้ที่เรียนรู้และเข้าใจถึงแหล่งที่มาและที่ไปของข้อมูล ตลอดจนกระบวนการของการเกิดรายการทางการบัญชี ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันธุรกรรมธุรกิจได้เกิดขึ้นมาใหม่ๆ ข้อกำหนดหรือนโยบายของภาครัฐได้มีการเปลี่ยนแปลงไป มาตรฐานการบัญชีหรือหลักการทฤษฎีได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องมาก ดังนั้น ทำให้นักบัญชีต้องมีความเข้าใจในบทบาทของตนเองจากการเป็นผู้บันทึกตัวเลขที่กำหนด มาเป็นผู้ที่มีส่วนในการวิเคราะห์และกำหนดตัวเลขเหล่านั้น และข้อมูลที่จัดทำขึ้นมาแล้ว ผู้ใช้ข้อมูลสามารถนำไปใช้ประโยชน์อะไรได้บ้าง และข้อมูลในลักษณะนั้นๆ จะสะท้อนข้อเท็จจริงให้นักลงทุนได้มากน้อยแค่ไหน ซึ่งสิ่งเหล่านั้นจะทำให้นักบัญชีสามารถที่จะสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับข้อมูลที่น่าเสนอไป
3. นักบัญชีต้องปรับตัวให้ทันกับเทคโนโลยีสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงไป การลงทุนในระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งทำให้ผู้บริหารมีโอกาสได้รับข้อมูลที่หลากหลายอย่างรวดเร็ว ในขณะเดียวกันเทคโนโลยีสารสนเทศก็ต้องการพัฒนาอยู่เสมอ เพื่อช่วยให้ผู้บริหารได้ข้อมูลที่สามารถติดตาม ตรวจสอบ และทำการประเมินผลการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยที่ไม่ทำให้นักบัญชีกลายเป็นอุปสรรคสำคัญในการสร้างปัญหาให้กับองค์กรได้
4. นักบัญชีต้องรู้จักปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในความต้องการของข้อมูล และควรเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่จะช่วยให้การบัญชีมีความทันสมัย มีแนวโน้มที่จะนำแนวคิดการบริหารงานในเชิงธุรกิจมาประยุกต์ใช้ในองค์กรมากขึ้น นอกจากนั้นควรมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง โดยอาศัยข้อมูลเชิงคุณภาพประกอบตัวชี้วัดความสำเร็จขององค์กร
5. นักบัญชีต้องพัฒนาขอบเขตหน้าที่การงานและกิจกรรมที่กระทำจากการเน้นบันทึกรายการการจัดทำบัญชีและรายงานการเงิน ไปเป็นกิจกรรมที่ช่วยเพิ่มคุณค่าที่สามารถตอบสนองทิศทางการบริหารขององค์กรได้
6. นักบัญชีต้องเข้าใจและออกแบบฐานข้อมูล เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสำคัญในการสนับสนุนการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารระดับสูงได้ และนักบัญชีต้องเข้าใจความต้องการของข้อมูลเพื่อใช้ในกิจกรรมและผู้บริหารในระดับต่างๆ ขององค์กรโดยต้องให้มีความสัมพันธ์กันของกิจกรรมกับลักษณะข้อมูล เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จและเป็นระบบ

7. นักบัญชีต้องเป็นผู้ที่รับฟังเหตุผลและความคิดเห็นของผู้ร่วมงานและคนอื่น ตลอดจนแสวงหาข้อมูลเพื่อความเข้าใจอย่างแท้จริง แล้วจึงโน้มน้าวให้ผู้อื่นเข้าใจ และยอมรับเหตุผลในความคิดเห็นของตนเอง

8. นักบัญชีต้องเป็นผู้ที่พัฒนาและใฝ่หาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ ตลอดจนปรับปรุงตนเองอย่างต่อเนื่อง

บทบาทที่ทำนายสำหรับวิชาชีพบัญชี

จากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นต่อการดำเนินธุรกิจในปัจจุบันและในอนาคต ซึ่งมีความสำคัญและน่าสนใจ ดังนั้น เพื่อให้ให้นักบัญชีได้ทราบถึงปัญหาที่ธุรกิจกำลังเผชิญอยู่ จึงต้องมีการปรับบทบาทให้สามารถรองรับกับกระบวนการในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงนี้ ด้วยการเป็นคู่คิดของผู้บริหารในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ความเปลี่ยนแปลงในบทบาทการบริหาร

ผู้บริหารจะต้องมุ่งเน้นความสำเร็จและการบรรลุเป้าหมายในการบริหารเป็นสำคัญ และจะต้องบริหารธุรกิจอย่างมีคุณธรรม มีความสามารถและจรรยาบรรณสูงอย่างมีอาชีพ ซึ่งความสามารถของผู้บริหารจะถูกวัดผลด้วยกำไรและความมั่นคงทางการเงินของธุรกิจ ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องการผู้ช่วยเหลือในการให้ข้อมูลเพื่อสนับสนุนการทำงานให้สำเร็จนั่นก็คือนักบัญชี นักบัญชีจึงต้องมีความรู้และความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการบริหารข้อมูล que ผู้บริหารจะได้รับ ดังนั้นบทบาทของนักบัญชีจึงต้องมีคุณภาพและได้มาตรฐานที่สมบูรณ์ตามที่ผู้บริหารต้องการเสมอ

2. การใช้ทรัพยากรขององค์กรอย่างมีคุณค่า

นักบัญชีจะต้องมีความรู้ที่สามารถช่วยผู้บริหารในการมุ่งเน้นถึงประโยชน์ของการใช้ทรัพยากรในองค์กรให้มากที่สุด โดยนักบัญชีสามารถให้ข้อมูลที่มีประโยชน์กับผู้บริหารเพื่อนำไปพิจารณาตัดสินใจในการเลือกใช้ทรัพยากร เนื่องจากเป็นผู้จัดทำรายงานผลการดำเนินงานและฐานะการเงิน ดังนั้นนักบัญชีย่อมสามารถนำความรู้มาใช้ประเมินความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร ตลอดจนวัดผลว่าการตัดสินใจใช้ทรัพยากรนั้นเกิดประโยชน์สูงสุดตามที่องค์กรคาดหวังหรือไม่

3. สภาพคล่องทางการเงิน

แนวทางการบริหารยุคใหม่ จะต้องมุ่งเน้นสภาพคล่องและความมั่นคงทางการเงินของธุรกิจให้มากขึ้น ดังนั้น นักบัญชีจะต้องเพิ่มบทบาทช่วยในการบริหารทางการเงินแก่ผู้บริหาร ไม่ว่าจะอยู่ในบทบาทของนักบัญชีหรือผู้สอบบัญชี การเพิ่มงานให้บริการด้านการเงินเข้าไปจะช่วยในการบริหารสภาพคล่องให้ประสบผลสำเร็จและสามารถรักษาธุรกิจให้อยู่รอดและมีความมั่นคงในที่สุด

อนึ่ง นักบัญชีจะต้องปรับตัวให้รองรับกับความคาดหวังของผู้บริหารให้ได้ งานของนักบัญชีจะต้องมีมาตรฐานเทียบเคียงกับมาตรฐานสากล และจะต้องเตรียมพร้อมต่อความรับผิดชอบในงานที่ให้บริการ ความทันสมัยและการปรับตัวให้ได้ เป็นสิ่งที่นักบัญชีจะต้องให้ความสนใจใส่ใจและพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อให้วิชาชีพบัญชีไทยเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือตลอดไป

บทบาทของนักบัญชีภายใต้การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีวิชาชีพ

บทบาทของนักบัญชีสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ นักบัญชีในฐานะผู้บริหารขององค์กร และ นักบัญชีในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพสอบบัญชี

1. ในฐานะผู้บริหารขององค์กร

จากสภาพแวดล้อมของการดำเนินธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ธุรกิจจำเป็นต้องปรับโครงสร้างขององค์กรให้มีลักษณะการบริหารงานที่ต้องพึ่งพาระบบสารสนเทศมากขึ้น โดยระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการในองค์กรสำหรับข้อมูลที่เป็นตัวเลขนั้นคือฐานข้อมูลทางบัญชี ดังนั้น ถ้าจะให้ผู้บริหารมีข้อมูลที่ถูกต้อง โปร่งใสและเชื่อถือได้ จะต้องมียุทธศาสตร์ตรวจสอบความถูกต้องของระบบสารสนเทศทางการบัญชี ซึ่งประมวลผลโดยคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันลักษณะการดำเนินธุรกิจได้เปลี่ยนไปในรูปของ Electronic Commerce ซึ่งเป็นการส่งข้อมูลแบบ Electronic เช่น คำสั่งซื้อของลูกค้าโดยผ่าน Web Page ทาง Internet เข้าสู่ระบบการประมวลผลโดยคอมพิวเตอร์ของกิจการเพื่อจัดทำข้อมูลออกมาในรูปของรายงานแบบต่าง ๆ ตามที่ผู้บริหารต้องการได้ - อยางไรก็ตาม มาตรการควบคุมและรักษาความปลอดภัยของข้อมูลก็เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดขึ้นมา เพื่อป้องกันมิให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าถึงข้อมูลได้ ดังนั้น จึงทำให้นักบัญชีจะต้องปรับตัวให้มีความรู้ก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอยู่ตลอดเวลา เพื่อจะได้นำมาประยุกต์ใช้ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านการดำเนินธุรกิจ ในขณะที่เดียวกันก็ต้องพัฒนาตนเองมาเป็นผู้จัดทำระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการให้กับผู้บริหารในลักษณะต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้บริหารได้ใช้ระบบนี้ในการตรวจสอบและหาทางเลือกที่ดีที่สุดในการตัดสินใจต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ

นักบัญชีที่มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจะเป็นตัวเชื่อมกับบุคลากรทางด้านเทคนิคได้ดีที่สุด เนื่องจากมีความรู้ทางด้านธุรกิจและรู้สึกซึ่งในเรื่องข้อมูลที่เป็นตัวเลข ซึ่งจะเป็นฐานของข้อมูลในส่วนอื่น ๆ และเทคโนโลยีจะมีส่วนสำคัญที่ทำให้กิจการมีระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพสามารถตอบสนองการบริหารในยุคที่ไร้พรมแดนนี้ได้เป็นอย่างดี

2. ในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพสอบบัญชี

ในปัจจุบันผู้สอบบัญชีภายในจะต้องมีความรู้ที่ก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เพื่อจะได้มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการควบคุมและรักษาความปลอดภัยของระบบสารสนเทศขององค์กร ทั้งนี้เพื่อให้แน่ใจได้ว่าสารสนเทศที่ออกจากระบบนั้นถูกต้องและเชื่อถือได้ โดยที่ไม่มีผู้ใดที่ไม่มีความเกี่ยวข้องสามารถเข้าไปแก้ไขข้อมูลหรือนำข้อมูลไปใช้โดยไม่ถูกต้องได้

สำหรับผู้สอบบัญชีภายนอก จะต้องมีความรอบรู้เช่นกันในเรื่องรูปแบบของการดำเนินธุรกิจและเทคโนโลยีที่ได้ปรับเปลี่ยนไปของกิจการที่เข้าไปตรวจสอบ เพื่อให้สามารถกำหนดแผนการตรวจสอบได้อย่างเหมาะสมและรัดกุม นอกจากนี้ ผู้สอบบัญชีที่รับงานตรวจสอบกิจการที่ใช้ระบบคอมพิวเตอร์ประมวลผลข้อมูลทางการบัญชี จำเป็นจะต้องมีความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์อย่างเพียงพอที่จะสามารถสอบทานการควบคุมภายในของระบบคอมพิวเตอร์และตรวจสอบระบบดังกล่าวได้

นอกจากกระแสของการเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากวิวัฒนาการของเทคโนโลยีแล้ว ยังมีการเปลี่ยนแปลงอันส่งผลกระทบต่อวิชาชีพบัญชี ซึ่งเกิดจากข้อตกลงขององค์การการค้าโลก คือนักบัญชีต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ซึ่งการจะก้าวขึ้นสูงสู่ระดับสากลดังกล่าวได้นักบัญชีจะต้องมั่นพัฒนาตนเองให้ไปถึงจุดนั้น

สรุป

นักบัญชีที่ดีต้องมีความรับผิดชอบในงานบริการของตน โดยเน้นความโปร่งใสและเชื่อถือได้ของข้อมูลเป็นสำคัญ และที่สำคัญหากเป็นนักบัญชีที่มีประสิทธิภาพ จะต้องเข้าใจธุรกิจและสามารถสะท้อนภาพของธุรกิจที่เป็นจริงโดยให้ความสนใจในการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น ศึกษาและทำความเข้าใจเพื่อปรับบทบาทของนักบัญชีให้ไปในทิศทางของการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพเพื่อเป็นการสร้างมิติใหม่ให้แก่วิชาชีพยุคใหม่ต่อไป

บรรณานุกรม

คณะกรรมการเทคโนโลยีวิชาชีพ. "การปรับตัวของนักบัญชีภายใต้เทคโนโลยีวิชาชีพ," *นักบัญชี*.

48(1) : 24-28 ; สิงหาคม-พฤศจิกายน, 2544.

ฉัตร วาสิกคุตต์. "วิวัฒนาการทางเทคโนโลยี : ผลกระทบต่อวิชาชีพ," *เอกสารการประชุม
นักบัญชีทั่วประเทศ ครั้งที่ 16*. หน้า 263-272. กรุงเทพมหานคร : บุญศิริ การพิมพ์ ,
2542.

ธวัช ภูษิตโกดไทย. "บทบาทที่ท้าทายวิชาชีพในศักราชใหม่," *เส้นทางใหม่สู่วิชาชีพบัญชีใน
ปี 2000*. หน้า 45-52. กรุงเทพมหานคร : บุญศิริ การพิมพ์, 2543.

เมธา สุวรรณสาร. "การกำกับดูแลกิจการที่ดีกับการเปลี่ยนแปลง," *นักบัญชี*. 47(3) : 39-43 ;
เมษายน-กรกฎาคม, 2544.

James Hall. *Accounting Information Systems*. South - Western College Publishing,
2001.

Kenneth, A. Merchant. *Modern Management Control Systems*. University of Southern
California, Los Angeles, 2003.

Peter, Atrill. *Management Accounting for Non - Specialist*. Prentice Hall, 2002.